

Stilte kan je kopen, zo blijkt uit ons burgeronderzoek De Oorzaak. Wie weinig geld heeft, moet immers vaker tevreden zijn met een slecht geïsoleerde woning op lawaaiërigere plekken. 'Mijn katten verstoppem zich onder het bed omdat ze bang zijn van het lawaai.'

LOTTE BECKERS

‘Stilte wordt een luxe voor wie het kan betalen’

Met **De Oorzaak** brengen *De Morgen*, Universiteit Antwerpen en het Universitair Ziekenhuis Antwerpen dankzij uw hulp geluid en geluidsoverlast in Vlaanderen in kaart.

DE OORZAAK

‘Wist je dat het vroeger net andersom was?’, vraagt Titiana Deneire (30). “Vroeger leefden de arme boeren afgelegen op het platteland, nu is het omgekeerd: als je rijk bent, kan je je terugtrekken op je eigen stuk grond en zelf je groenten kweken. Mocht ik kunnen kiezen, dan zou ik ook in een huisje in een bos wonen.”

Maar voorlopig is er van een huis in een bos geen sprake. Deneire woont in een studio in Deurne en kijkt vanuit haar keuken en terras uit op het verkeer dat een tiental meter verder voorbijzoeft op de Antwerpse ring. De geluidssensor aan haar raam heeft een daggemiddelde van 64,9 decibel gemeten, waarmee ze op een van de luidere plekken van de stad woont. “Ik kan niet telefoneren op mijn terras, daarvoor is het verkeer te luid. Zelfs roken doe ik er niet.”

Deneire is hier vier jaar geleden beland na een lastige relatiebreuk, waarna ze ziek werd en terugviel op een ziekteutkering. “Ik had een plek nodig om te wonen en mijn huisbaas was de enige die mij een kans wilde geven. Het is een propere studio, maar de buurt is niet ideaal. Ik word elke ochtend wakker met een verstopte neus omdat de luchtkwaliteit hier zo slecht is, maar ik ben ook hoogsensitief en dus snel overprikkeld. Het lawaai irriteert mij heel erg.

“Met de autoweg kan ik meestal wel leven, ik beschouw het verkeersgeruis als *white noise*. Wat wel stoort zijn de sirenes van de hulpdiensten, de piepende remmen van chauffeurs die te wild rijden en plots alles moeten dichtgooien, en het lawaai van de wegenwerken. Al zolang ik hier woon, wordt hier gewerkt. Ik heb katten, die zijn soms zo bang van het lawaai dat ze zich onder het bed verstoppem.”

Voor De Oorzaak hebben ruim 10.000 Vlamingen vragen beantwoord over geluidshinder. Daaruit distilleerden de onderzoekers een correlatie tussen inkomen en geluidshinder. Hoe lager het inkomen, hoe meer hinder mensen ervaren. De mensen met een lager inkomen rapporteren ook meer ‘extreme’ of ‘ernstige’ geluidsoverlast.

WOONLASTEN

Het is het patroon dat zich wereldwijd voordoet. Geluidsmetingen in Chicago toonden in 2021 aan dat er in wijken met meer lage en middeninkomens meer lawaai is door wegverkeer en openbaar vervoer. In het Canadese Montreal is een verband gevonden tussen geluidsoverlast en socio-economische factoren als inkomen en woonlasten. En vorig jaar hebben onderzoekers van de Universiteit Utrecht het decibelniveau in 9.372 Nederlandse wijken vergeleken met demografische en socio-economische factoren. De conclusie, alweer: stilte kan je kopen.

De verklaring ligt enigszins voor de hand: wie er krap bij zit, heeft op de hui-

Suhad Al-Hakeem woont in Deurne Noord. ‘Altijd die brommertjes, de auto’s, mensen die zingen en muziek.’ © ERIC DE MILD

zenmarkt weinig te kiezen en moet soms noodgedwongen huren of kopen op drukke, lawaaiërigere en dus minder gegeerde plekken. “Uiteraard kost een huis of een appartement minder als het aan een drukke baan ligt, of net in een bocht waar de tram al piepend doorheen moet”, vertelt Bart Van Opstal van notaris.be. Het is moeilijk om precies te bepalen hoezeer decibels de verkoop- of huurprijs dempen, maar voor zulke woningen dagen altijd minder kandidaten op, zegt Van Opstal.

Ook bevolkingsdichtheid is een bepalende factor voor geluidshinder, zo blijkt uit De Oorzaak. “Huurders en kwetsbare gezinnen wonen vaker in steden omdat je daar meer kleine woningen vindt”, vertelt Joy Verstichele, coördinator van het Huurdersplatform, dat welbekend is met vragen of klachten over geluidshinder. “Ook in kleinere dorpen wonen ze daarom

‘Huurders en kwetsbare gezinnen wonen vaker in steden omdat je daar meer kleine woningen vindt’

JOY VERSTICHELE
HUURDERSPLATFORM

‘Hoe kunnen mensen meedraaien in de maatschappij als ze moeten leven als sardientjes in een blik?’

TITIANA DENEIRE
WOONT IN DEURNE NOORD

meestal in het centrum, en dus op plekken waar meer lawaai is.”

Omgekeerd geldt: wie het kan betalen, kan, indien gewenst, de rust opzoeken. Zelfstandig antropologe Ruth Soenen, die onderzoek doet naar wonen, komt wel eens in een villawijk. “Het gebeurt regelmatig dat er in zo’n wijk een huis op de markt komt en dat de burens het snel zelf kopen omdat ze vrezen dat de nieuwe eigenaars mogelijk lawaaiërig zijn. Mentale rust is een heel belangrijk goed, maar wordt stilaan een luxe, voorbehouden voor wie het kan betalen.”

GROTE WERVEN

Deurne Noord, waar Titiana Deneire woont, is zo’n wijk die op de geluidskaart geel, oranje en zelfs rood kleurt. Niet alleen ligt die wijk vlak naast de ring, je botst er ook op een stevig arsenaal aan graafmachines, bulldozers en vrachtwagens voor de werken voor de Oosterweelverbinding.

“Er zijn hier veel grote werven. Stadsvernieuwing is op zich wel goed, maar veel werken vinden plaats in de wijken waar heel wat mensen het financieel minder goed hebben”, vertelt Joke Verlaet van opbouwwerkorganisatie SAAMO. “Maar het moet wel leefbaar blijven. Als je klein woont of veel kinderen hebt, ben je eens zo afhankelijk van de openbare ruimte. Als het daar ook onrustig is, dan weegt dat. Tegelijk merken we dat deze mensen niet zo mondig zijn of niet goed weten hoe ze hun grieven kunnen doorgeven aan de overheid.”

Soenen, die regelmatig architecten en projectontwikkelaars over hun plannen adviseert, merkt dat die nog altijd weinig nadenken over geluid. “Te veel lawaai is voor mensen een reden om te verhuizen, en toch wordt het belang daarvan onderschat.”

Een voorbeeld: ze heeft zelf gewerkt in een sociale woonwijk met huizen op een groene grasvlakte. “Je kon daar zomaar bij iemand op het slaapkamerraam gaan kloppen. Ook privacy heeft dus een geluidscomponent. Mensen hebben nood aan een geluidsbufler rond hun woning. Ik merk bijvoorbeeld dat stadsbesturen graag buurten levendiger willen maken en dan zitbankjes installeren. Allemaal tof, maar zet die bank dan niet voor iemands deur. Levendigheid is belangrijk, maar luwte ook.”

Suhad Al-Hakeem woont vlak bij Deneire. Haar decibelmeter sloeg zowaar nog hoger uit, met een gemiddelde van 66 decibel. Haar slaapkamer ligt aan de straatkant en ook ’s nachts is het er met 58,2 decibel behoorlijk luid. “Hier rijden altijd auto’s en er zijn veel mensen op straat.” Als er in de AFAS Dome, voorheen Sportpaleis, een optreden is, passeert na afloop een rumoerige mensenmassa voor haar deur.

Al-Hakeem is een jaar of tien geleden met haar gezin in deze wijk komen wonen omdat het hier goedkoop was, inmiddels heeft ze hier ook een eigen huis gekocht. “Maar als ik het raam openzet, dan kan ik niet slapen. Altijd die brommertjes, de auto’s, mensen die zingen en muziek die *boemboemboem* doet.”

Ondertussen heeft ze haar woning wel gerenoveerd en haar kinderen hebben hier hun vrienden, waardoor ze het moeilijk vindt om weer te vertrekken. “Gelukkig slaap ik goed, maar mijn man ligt er wel van wakker.”

Noor (wil liever anoniem blijven) woont enkele straten verder, in een huis dat uitkijkt op de brug naast de AFAS Dome, die het auto- en tramverkeer over het Albertkanaal brengt. Tijdens de metingen voor De Oorzaak viel het decibelniveau met